

REDACTOR
DR. ALEXANDRU-RUSU

REDACTIA ȘI ADMIN
BLAJ—JUDETUL AL

MANUSCRISELE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 70 Lei
Pe 6 luni . . . 35 Lei
Pe 3 luni . . . 18 Lei

Numărul 1.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Culte în noua Constituție

de Prof. Dr. Alexandru Rusu.

Dacă se poate crede ultimelor știri dela București, un Consiliu de miniștri din săptămâna trecută a hotărât, ca *proiectul de lege al noii Constituții* să fie depus pe biroul parlamentului Vineri, în 26 Ianuarie c.

Cu toate protestările partidelor de opoziție, și cu toate luptele înverșunate anunțate de acestea în legătură cu acest proiect de Constituție, guvernul s'ar fi decis deci — și pentru aceasta neapărat trebuie să aibă asentimentul Coroanei —, să treacă noua lege fundamentală a țării prin actualele Corpuri legiuitoare. Că apoi isbuti-va, ori nu, să înfăptuiască acest gând, este o altă chestiune, care nu ne interesează la locul acesta.

Nu cunoaștem forma definitivă a proiectului și el nici nu ne privește în întregime. Chestiunea ce ne preocupă acum este regimul ce se va fixa în noua Constituție pentru diferitele culte ale țării, asupra căruia ne simțim datori să ne spunem cuvântul, fiind de convingerea că acum este timpul cel mai potrivit să o facem.

Partea referitoare la culte din proiectul de Constituție s'a discutat foarte puțin în publicitate. Lucrată probabil în ministerul cultelor, și fără să fi văzut vre-odată în întregime, ori măcar în reasumat, lumina tiparului, ea a fost supusă — după cât știm — debaterilor sesiunii ordinare a sf. Sinod al bisericii ortodoxe. Aici discuțiile asupra ei au fost îndelungate, foarte animate, ba uneori, se spune, chiar furtunoase, fără ca totuși proiectul original să fi suferit în redactarea Sinodului vre-o schimbare mai esențială.

Târziu de tot și, dupăcum aflăm, nici nu chiar în formă oficială, proiectul guvernului a fost apoi comunicat și căpeteniilor altor culte, între cari și episcopilor provinciei noastre bisericești, spre a-și spune părerea în cauză. Răspunsul bisericii noastre s'a dat și deși nu-l cunoaștem — fiindcă se cereau numai părerile personale ale arhierilor noștri — suntem siguri, că din cuprinsul lui guvernul poate cunoaște ideile de cari trebuie să fie pătruns, după concepția acestei biserici, regimul cultelor din noua Constituție a țării.

Înainte de toate este anume indiscutabil, și răspunsul arhierilor noștri nu se poate să nu fi accentuat cu destulă putere, că în noua Constituție biserica ortodoxă nu mai poate figura ca biserica „dominantă” a țării. Ideea de „dominație” a unui cult asupra altuia constituie pentru zilele noastre un adevărat anahronism, a cărui introducere în Constituție ar însemna o blamare a țării noastre în fața lumii întregi. Și dacă lucrul acesta a fost înțeles din partea guvernului și dacă toate eforturile sf. Sinod pentru a opri cursul vremii și a nu abandona acest „privilegiu” cuprins în Constituția veche, s'au spart

în fața stâncii de granit a unor nouă concepții cari nu mai pot fi prinse în formule medievale, ne place să credem, că acest cuvânt odios a fost scos pentru totdeauna din noile raporturi ce se vor fixa pentru cultele țării. Și dacă d. V. Șesan, profesorul de drept bisericesc dela facultatea de teologie din Cernăuți, militând (în Nr. de Crăciun al ziarului „Glasul Bucovinei”) pentru păstrarea cuvântului de „dominant”, crede că sub acest cuvânt nu s'a înțeles și nu se va înțelege nimic alta decât „că anume momente mai însemnate din viața statului, adevărat a poporului român întregit, se vor face cu binecuvântarea bisericii ortodoxe”, îl rugăm să creadă că se înșeală cumplit, dar poate fi sigur, că prin atari teorii, foarte puțin academice, dânsul, în schimb, nu va putea să înșele pe nimeni.

Noua constituție nu se poate însă mulțumi cu eliminarea acestui cuvânt. Ideile avansate cari au prezidat la înlăturarea lui, desigur nu numai de formă ci și după fond, trebuie să precizeze, în schimb, și cât se poate mai lămurit temeiul ce are să stăpânească de acum înainte în regimul cultelor din România întregită. Formula acestui nou regim se îmbie oarecum dela sine, fiindcă este indiscutabil, că în cadrele libertății absolute de conștiință, ea trebuie să prevadă nu numai libertatea exercițiului public și privat a tuturor cultelor recunoscute ale țării, ci și egala îndreptățire și depline paritate a acestora. Hotărârile memorabile ale unirii dela Alba-Iulia (1 Dec. 1918) o spun aceasta cât se poate mai răspicat și de aceea nu se poate ca în noua Constituție să nu se exprime, în mod pozitiv, aceste garanții inomisibile ale unei frățești bune-înțelegeri dintre toate cultele țării. Nu ne mulțumim deci cu un articol în care s'ar spune, bunăoară, că: „Se garantează exercițiul liber al cultelor ortodox, catolic, reformat, luteran unitar scl.”, în care formula s'ar putea interpreta cu multă bună voință și existența egalei îndreptățiri, ci stăruim din toate puterile — și parlamentarilor de ori ce partid ai bisericii noastre sunt în conștiință datori să lucre pentru aceasta —, ca acest gând să fie exprimat cu toată precisiunea. La cele de mai sus s'ar putea adăuga bunăoară cuvintele: „Acele culte fiind recunoscute, sunt egal îndreptățite și în temeiul acestei depline parități se bucură deopotrivă libertate și protecțiune din partea statului”, și atunci chestiunea ar fi pentru totdeauna deplin limpezită.

Afară de aceste mari chestiuni de principiu, Constituția e bine să fixeze și altele mai mărunte, dar cari totuși au însemnătate fundamentală. Cum însă într'o lege organică acestea nu pot fi decât în deplin acord cu cele de mai sus, ne restrângem deocamdată asupra acestora, rămânând ca asupra altor chestiuni să ne spunem eventual cuvântul după ce vom fi cunoscut isuși proiectul supus debaterilor parlamentare.

Sperăm deci, să mai revenim.

În jurul enciclicei papale. Ocupându-se de pastorală de Crăciun a sf. Părinte al Romei, „Katholische Kirchenzeitung” din Salzburg îndeamnă într'un număr mai nou (11 Ianuarie) preoțimea să ducă cuvântul papal pe amvon, anunțând cu adevărat „Urbi et Orbi” comorile de gândire pe cari le cuprinde.

Întreagă presa, chiar și cea liberală, spune revista, a salutat cu înuflețire această scrisoare a Papei, dovadă, că conținutul nu este de toate zilele și că ideile cari o străbat dela un capăt la altul s'au impus prin puterea și actualitatea lor. . . Se ivește deci ca un caz de conștiință gândul, că oare îngroparea acestui puternic cuvânt papal în cutare cercular arhieresc ori în câte-o revistă pentru preoțime, nu poate fi oare socotit din punctul de vedere al educației credincioșilor noștri în adevăratul spirit bisericesc ca un lucrum cessans. Cât de mult n'ar fi promovat bunăoară mișcarea muncitorească faptul, că enciclica referitoare a lui Leo al XIII-lea, ar fi fost vestită atunci cu adevărat lumii întregi. Și fiindcă noua enciclică papală poate fi pusă cu mândrie alături de „Rerum novarum”, ar fi o păcătoasă superficialitate, să ne mulțumim cu luarea la cunoștință a câtorva tirade, ori în cazul cel mai bun cu exploatarea câtorva citate mai însemnate, lăsând ca roata lumii să treacă mai de parte nepăsătoare față de acest vrednic monument al gândirii creștine moderne. . . Deschideți deci drum larg, cât mai larg noului cuvânt al urmașului sf. Petru!.

Așa scrie o revistă apusană, unde preoțimea întreagă cunoaște ad litteram enciclica Papei, și unde simțul adevărat bisericesc este neasămănat mai pronunțat decât în părțile noastre. Și atunci ce să spunem noi, cari n'am ajuns să avem încă în traducere completă această capodoperă a șefului creștinătății?!

Nu spunem nimica, căci vorbește și'n locul nostru destul de răspicat eminenta revistă germană. Constatăm doar și noi, că avem de-a face ca un caz de conștiință și așteptăm ca vre-o revistă ori vre-un cercular comun pentru întreagă provincia să ne de-a măcar traducerea ei românească completă.

Cu părțile publicate de acest organ în numărul de Crăciun, noi ne-am făcut datoria. Și ne-o facem acum de nou, semnalând ideile de mai sus ale revistei din Salzburg.

Ortodoxismul în acțiune. Firește nu în acțiune de consolidare internă, ori măcar de fixare a unui program de muncă, pe urma căreia să profite neamul și țara, fiindcă, se vede pentru așa ceva nu mai este capabil. Nu, e vorba iarăș de o acțiune de turburare a liniștii confesionale, de natura celor dela Ocolii și Feiurd.

De astădată ea s'a produs în părțile Bradului, unde parohiile noastre sunt destul de puține, iar preoții în număr mult mai redus, decât ca biserica „dominantă” și „sigur națională” să nu fi fost ademenită a încerca, firește în numele naționalismului mântuitor, o spar-

gere a rândurilor noastre. În fruntea mișcării stă cunoscutul protopop Piso, a cărui activitate politică se dublează, după cum vedem, prin o acțiune nu mai puțin păcătoasă pe terenul confesional. Mijloacele nu se aleg. Dela ademenirile făcute cu vicleșug și încărcate cu făgăduieli din cele mai neînchipuite, până la stâlcirea în bătai prin organele administrative și polițienești — cazul revoltător al tinărului absolut de teologie Sabin Buglea din Ruda —, nimic nu se lasă neîncercat din partea acestor ucenici ai Bizanțului, pentru a nimici cetățuia bisericii noastre din părțile acelea. Teroarea pe care acești domni au practicat-o până acum cu succes pe terenul politic, se cred acum în drept s'o treacă și pe terenul religios, sfidând cele mai elementare cerințe ale dreptății, legalității și bunului simț. Apucăturile urâte ale politicianismului infect, care a înveninat raporturile de bună vecinătate dintre pașnicii cetățeni, trecute pe terenul confesional vor să învenineze, în interesul aceleiași politice de partid, dar spre imensa pagubă a țării, și raporturile destul de bune de până acum dintre credincioșii diferitelor culte.

Dar nu vor reuși, căci nu aceasta e calea pe care poate să se impună o religie. Și dacă nedreptatea și ilegalitățile se răsbună, mai târziu ori mai curând, și pe alte terene, este absolut sigur că pe terenul religios nu pot să provoace decât o puternică reacțiune, cu urmările cele mai bune pentru partea care a fost atacată. În special cât privește biserica noastră, suntem siguri, că uneltirile tuturor Piso-ilor nu vor putea s'o înfrângă.

Cazul dela Ocoliș și izbânda noastră de acolo ne sunt mult mai proaspete în memorie, decât ca un singur moment să putem crede, că pela Brad n'am putea să înfruntăm cu tărie atacul.

O paralelă. Dintr'un articol cu urmări aproape nesfârșite, cari totuși au ajuns în urmă la capăt, publicat de d. Octavian Tănăsescu în „Gazeta Lugojului“ ca răspuns la interviewul cunoscut al p. episcop Alexandru de acolo, reținem următoarele constatări:

„In privința laudei (?) și propagandei bisericii greco-catolică, ca și cea catolică, nu are păreche în lume. Superioritatea activității

și specialitatea mijloacelor ei este cunoscută de toți.

„Dimpotrivă, biserica greco-ortodoxă, se știe, suferă de o mare lăncezire, încât cercetând cauza acestei mari deosebiri de activitate am ieșit la concluzia, că precum întreprinderile de stat merg prost față de cele particulare, asemenea biserica ortodoxă, asigurată materialicește de stat, face treabă ca orice instituție a statului, treabă de biurocrație.

„Biserica greco-catolică fiind însă sub dependența papalității este ca și o filială a unei întreprinderi particulare. Papalitatea... fugind — în interesul independenței sale — de a fi pensionara unui singur stat este avizată la mijloacele sale proprii de susținere. De aici o necesitate de a insufla o activitate vie și continuă, căci altfel întreaga organizație a statului papal (!?) s'ar prăbuși“.

Și dacă ne gândim, că autorul acestei paralele chiar de loc nu ne este prietin — cu întreg scrisul său cercă doar să combată părerile Preasfințitului nostru dela Lugoj! — avem o nouă mărturisire despre vitalitatea bisericii noastre. Ea vine dela un dușman și de aceea are preț îndoit.

Am crezut deci, că suntem datori să înregistrăm aceste constatări ale dlui magistrat Tănăsescu.

Spicuiuri.

Ziarul „Adevărul“ din București publică, în numărul său de anul nou, o serie de considerații asupra bisericii ortodoxe române din anul care a trecut. Este un fel de bilanț asupra vieții din 1922 a acestei biserici și cum autorul este o „distinsă față bisericească“ am găsit, că e bine să reținem și noi următoarele părți mai însemnate.

Iată ce ne spune bisericanul „Adevărului“:

De o activitate bisericească rodnică, desfășurată vădit și cu rezultate simțite, în cursul acestui an, nu poate fi vorba. Liniște de sus până jos.

Nici mult așteptata unificare, nici consolidarea ce trebuie să urmeze unificării administrative, nici măcar acțiuni începătoare, care să făgăduiască vremuri de muncă și isprăvi de multă vreme așteptate pentru întărirea credinței,

— nimic. În Sf. Sinod aceiași desagregare ce se dă în vileag de patru ani de zile și... vorbărie multă; în clerul de mir urban și rural, aceiași stare de lăncezire; în învățământul teologic superior și seminarial aceiași apatie; iar în clerul monahal cunoscuta letargie aproape mortală ce caracterizează de mult mănăstirile noastre.

Chiriarhii, mărginiți numai la munca de birou, în fața atâtor piedeci pe care vremea le pune în calea bisericii, se întâlnesc cu lipsa de avânt duhovnicesc și dragoste de credință a organelor administrative, bisericești și civile, și cu preoții anchilozați în cadrul îngust al celei mai osândite inacțiuni, aserviți materiei, desorientați de frământările politice de la sate nedisciplinate și fără pic de avânt sufletesc în slujba bisericii și mai ales a apostolatului lor. Puține sunt excepțiile în acest haos nemaipomenit.

Toate aceste considerațiuni, deși numai un slab reflex al stării critice, în care se află azi biserica noastră română, denotă: Lipsa unei cărmuiri bărbătești și lipsa consolidării trebuitoare, ce s'ar dobândi numai printr'o frățescă unificare făcută nu din calcule, ci din dragoste evanghelică, pe care ierarhii bisericii noastre surori încă nu au arătat-o, în paguba lor și a credinții obștești.

Și atunei de la o asemenea stare de lucruri și de oameni, evident orice activitate intensă și rodnică nu e cu putință și e firesc, că anul 1922 să se încheie pentru biserică cu un mare deficit.

*

În asemenea împrejurare, de sigur, privirile tuturor se îndreaptă spre clerul înalt, precum un echipaj cu călătorii unui vas pe mare așteaptă cu încredere în cei dela cârmă sosirea în limanurile dorite își pun în un căpitan și secunzii săi toată nădejdea, așa clerul și credincioșii în orice clipă se încred în frunțașii dela cârmă bisericii. Dar corabia bisericii noastre nu are echipajul complet, nici harta drumurilor bine studiată; ea tuturor face impresia, că plutește dusă după capricii, nu după busolă, nici după harta dreaptă și deplină a drumului Mântuitorului Hristos!...

Vorbind apoi de acțiunea apostolică pe care neapărat ar trebui s'o înceapă pentru a-și

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Din lumea infiniților*)

de Zaharie Seiceanu.

I.

Cu toată mândria noastră omenească, de a fi stăpâni peste cele cinci împărății, se pare, că suntem departe de a fi stăpâni siguri, și telegrafia fără fir a arătat mai mult decât ori ce, cât de imperfecte sunt simțurile noastre.

Câte sute și mii de vibrațiuni nu trec prin atmosferă, despre cari noi nu avem nici o cunoștință; câte lucruri nu se petrec în jurul nostru? N'avem decât să ne gândim la diferitele fenomene biologice, fizice, chimice, cari sunt tot atâtea secrete pentru omenești și vor mai rămânea tot secrete ale naturii încă cine știe câte secole.

Dacă privim mai de aproape lumea noastră comună și dacă comparăm lucrurile dintr'ansa, observăm, că unele sunt de dimensiuni mai mari, altele mai mici. Dacă privim starea cor-

purilor, vedem că unele stau în repaus, altele se mișcă; unele se mișcă încet, altele mai repede, după mărimea și senzualitatea cauzelor, pe care teoreticienii le numesc „forțe“, a căror natură încă până azi e tot un secret al naturii.

Un lucru se poate însă constata, că în fața progresului și a civilizației omenești, încep să se micșoreze spațiile, distanțele încep să se scurteze. Nu avem doar decât să ne gândim la drumul percurs cu piciorul față de o căruță, sau căruța față de tren, vapor, aeroplan.

Ajunge să ne gândim puțin la mijloacele de comunicație între oameni: vocea, telefonul, telegrafia, telegrafia fără fir, când omul înarmat cu un aparat, pe care aproape îl poți lua în brațe, este în stare să se joace cu spații de sute și miș de Km., când de ex. din București îi este indiferent de se pune în comunicație cu un alt post de pe coastele Adriaticei sau cu Mexico, ori cu cine știe ce insulă din Oceanul pacific.

Este apoi cunoscută viteza de propagare a luminei, de 300,000 Km./sec. o cale cu adevărat imensă. Și atunci ne întrebăm cât va trebui să fie de enorm drumul pentru care, ca această lumină să-l poată pătrunde, îi trebuie ore, zile, luni, ba poate chiar ani, după cum arată scrierile savanților astronomi — încât, fără voia noastră, ne perdem astfel în nesfârșitele

spații ale Universului: cu adevărat altă lume, cu adevărat celalalt țărîm!...

De aci și până la infinit cine știe cât trebuie să mai fie, căci de aci înainte nu ne mai pot ajuta nici armele inteligenței noastre, nici puterea închipuirii, așa că slăbiți și parecă mai mici decât ori când, suntem nevoiți să ne retragem și să renunțăm de a ne amesteca în secretele acestei lumi cu adevărat infinite, a cărui stăpân Unul este și a cărui existență nu numai că nu poate fi combătută, ba se confirmă tot mai bine cu cât încerci să te apropii mai mult de „lucrul mânilor Sale“, precum atât de răspicat o mărturisește C. Flamarion și alți savanți ai timpurilor moderne și trecute.

Iată deci cum urcându-ne pe scara mărimilor, putem ajunge la aceea ce se chiamă un *infinit mare*.

Am încunjurat de a-i da o definiție matematică, care mi-s'a părut prea rigidă. —

Și acum să trecem la altă categorie de infiniți, anume la așa numiții *infiniți mici*. Să cercăm a arunca o mică privire și în această lume, care pe cât e de frecventă și de comună, pe atâta e de necunoscută și de interesantă.

Încă din timpurile cele mai vechi savanții omenești au cercat să pătrundă în natura intimă a materiei. Se cunoaște doar ipoteza vechilor filozofi greci asupra constituției materiei, ca pornind dela același element indivizibil.

*) Publicăm aceste constatări și reflexii ca o mică contribuție la centenarul marelui savant Pasteur, a cărui glorie se întemeiază pe descoperirile sale epocale din „lumea infiniților“. N. Red.

dovedi dreptul de existență, autorul incheie cu aceste cuvinte: „Va începe ea asemenea activitate măcar în anul 1923?... Slabă nădejde; totuși așteptăm“.

Revistă bisericească.

Gazetele anunță, că între Vatican și guvernul din Belgrad s'ar fi stabilit de curând un acord privitor la *noul concordat iugoslav*. — Cercurile conducătoare ale bisericii noastre sperază, că nu peste mult se va putea spune același lucru și despre legăturile României cu Vaticanul.

Frumoasa inițiativă din protopopiatul Biia de-a veni cu câte 10% din salariul preoțesc în ajutorul văduvelor și orfanilor de preoți, a găsit imitatori în cele mai multe protopopiate ale arhidiecezei. Câteva, care n'au putut ținea sinoade de toamnă se vor putea pronunța asupra chestiunii abia în sinodul de primăvară și avem bune nădejdi că cuvântul lor va fi favorabil. Se sperază chiar, că și preoțimea tractelor cari au respins acum ideea, vor reveni în curând asupra hotărârii luate.

Cu prilejul venirii la putere în Italia a guvernului Mussolini s'a vorbit și s'a scris mult despre bunele intențiuni ale acestui guvern față de Scaunul Apostolic al Romei. *Soluționarea chestiunii romane* în timpul cel mai scurt cu putință se dădea ca aproape sigură și lumea credea că poate găsi chiar un temei pentru aceste nădejdi în anumite declarații ale Cardinalului secretar de stat P. Gasparri. Or, lucrurile au rămas în vechiul făgaș. Sentimente și poate chiar intențiuni bune față de Vatican se găsesc, ce-i drept, la membrii guvernului și cu deosebire la șeful lor, dar faptele lipsesc cu desăvârșire. Și apoi mai este ceva: Chestia romană nu poate fi aranjată numai din partea Italiei; pentru asta și cer garanții internaționale, iar pentru acestea încă n'a sosit, se vede, timpul prielnic.

În evul mediu s'a lucrat puțin în această direcție. Acolo sunt eforturile alchimistilor, și mai pe urmă apare Lavoisier cu principiul său „nimic nu se pierde, nimic nu se crează“, prin care se pune bază științei adevărate a chimiei. Dar a trebuit să treacă multă vreme până când ipotezele acestui mare savant, să poată fi complet verificate experimental, când cu ajutorul radioactivității s'a putut smulge noi secrete naturii, cari abia au putut fi întrezărite de înaintași. Cunoaștem ipotezele de formare a cristalelor naturale date de Romé d'IsI, Bravais etc., cari toate sunt nespuse de prețioase pentru cunoașterea intimă a materiei. N'avem decât să ne gândim la frumuseța și regularitatea extraordinară a cristalelor de sare, calcită, quart, fluorină, sulfat, cupru, etc., pentruca imediat să ne dăm seama, că constituția materiei nu este ceva simplu și că trebuie să vină la bază ceva ce cu ochiul liber nu mai suntem în stare să distingem.

Timpurile moderne au adus apoi noi aparate și au realizat noi progrese în această direcție. Astfel, cu ajutorul microscopului ochiul savantului a putut pătrunde mai adânc, dându-se astfel posibilitatea de a cunoaște cel puțin o parte din această lume nouă.

Stim cu toții de revoluția pe care a produs-o în știință părintele bacteriologiei Pasteur prin epocalele sale descoperiri...

În numărul viitor vom arăta, în continuare, la ce stadiu a ajuns știința modernă în direcția aceasta.

Din peana pâr. iezuit L. Tomesányi (Buda-pesta) a apărut de curând un studiu, în care se arată, pe temeiul de documente inedite, că *regele apostolic al Ungariei n'a avut dreptul de a numi pe episcopii catolici ai țării*. Dovezile lui sunt de mare interes și pentru noi și de aceea sperăm să mai putem reveni asupra chestiunii.

Schisma așanumiților vetero-catolici este în plină descompunere. Cu prilejul congresului lor semicentenar, ținut la 3 Decembrie în Elveția, s'a invederat aceasta cu atâta putere, încât chiar și cei mai fervenți aderenți ai schismei își dau seama, că apără o cauză pierdută. Din cei 70,000 câți au fost la început, abia a rămas un număr de vre-o cinci zeci de mii, dar și aceste nu în realitate, ci numai după statistica prea adeseori greșită în punctul acesta. Dintre 27 biserici câte au avut în cantonul Genova (Elveția), azi nu mai au de cât 4 și numărul credincioșilor a scăzut așa de mult, încât nici nu mai figurează în bugetul care la 1877 prevedea pentru ei suma de 134,000 franci.

Cu toate favorurile de cari o împărtășește guvernul, *schisma națională cehoslovacă* încă nu o mână mult mai bine. Numărul aderenților ei se cifrează la un jumătate milion (față de 71/2 milioane catolici), dar tocmai numărul acesta destul de considerabil a făcut ca în sinul schismei să nu mai fie unitatea necesară. Catehismul adogmatic al „patriarhului“ Dr. Farsky a provocat ruptura unei fracțiuni destul de însemnate, care s'a constituit în dieceză aparte. Iar după acest început, dismembrarea restului va urma în chip necesar, așa că această schismă nu poate avea nici măcar nădejdea că va ținea vreo-dată și ea un congres semicentenar.

Din Constantinopol se anunță, că cutoată deciziunea conferenței dela Lausanne pentru menținerea patriarhatului și a grecilor la Constantinopol, presa turcă continuă o violentă campanie împotriva acestora. Ziarul „Vakit“ spune, că orice hotărâre relativă la patriarhat, chiar dacă este acceptată de delegații turci, e condamnată să rămână literă moartă. *Chestia patriarhatului ecumenic* pare deci a nu fi încă definitiv aranjată.

Săptămâna politică.

Redeschizându-se Luniă trecută *parlamentul*, ședințele lui au trebuit să fie amânate, din cauza că parlamentarii, pe urma viscolului, n'au putut să fie în număr, până ieri Vineri, în 26 Ianuarie. În această primă ședință s'a depus atât la Cameră cât și la Senat, proiectul de Constituție, începându-se numaidecât discuția lui în secțiuni. Între timp Senatul se va ocupa, afirmative, de legea financiară, iar la Cameră va fi cercetată reforma unificării administrative.

— În vederea intențiunii guvernului de-a trece cu orice preț Constituția prin actualele Corpuri legiuitoare, *oposiția e pe cale de-a conveni asupra unei acțiuni unitare*. Între partidul național și cel țărănist, se spune, că acordul s'ar fi și făcut, iar acum se urmează discuțiile cu partidul poporului. Planul e, că pentru a nu putea fi lipsiți de mandate toți parlamentarii opoziționali se semneze condica de prezență, iar când proiectul de Constituție va fi luat în dezbateră meritorie cu toții să părăsească parlamentul, începând o violentă campanie de răsturnare a guvernului.

— Un alt moment mai însemnat al politicii interne este *fuziunea partidului Nistor*

din Bucovina și a partidului Inculeț din Basarabia cu partidul liberal. Prin această fuziune s'a clarificat în sfârșit o situație, sfârșindu-se echivocul „colaborării“ acestor partide cu guvernul. Drumul opoziției din aceste provincii se indică de acum dela sine.

— Nici până azi nu s'a terminat încă *conferența dela Lausanne*. Turcia face acum greutăți pe chestia engleză dela Mossul și nu-i eschis ca încăpăținarea ei să provoace în Orient noi complicații. Aceasta cu atât mai vârtos, că, în dorința ei după revanșă, Grecia le alimentează din răspuneri.

— Mult mai însemnat este însă *conflictul franco-german dela Ruhr*. Germania nu cedează, luând chiar o atitudine de amenințare și cercurile engleze, în frunte cu fostul premier Lloyd George, încep să-i deie tot mai multă dreptate. Premierul svedez Branting încearcă acum o intervenție, dar sunt foarte puține nădejdi să izbutească. Din zi în zi situația devine tot mai gravă, așa că stăm de nou în fața unor mari complicațiuni mondiale.

— Înainte de-a face un expozeu la Cameră, d. Duca, ministrul nostru de externe, a dat presei din capitală un interview, spunând despre *relațiunile noastre cu Rusia*, că preliminarile păcii încă nu sunt semnate, după-cum se svonise, dar lucrurile merg bine, așa că pacea noastră cu Sovietele nu mai poate să fie departe.

Știri mărunte.

Personale. Pentru a participa la lucrările Senatului și pentru importante chestiuni bisericești pâr. mitropolit VASILE a plecat Joi la București, de unde nu se întoarce decât după aranjarea acestora.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. Ioan Handrea din Mănărade de vice-protopop onorar. Numirea i-s'a comunicat în 24 Ianuarie, când venerabilul părinte a împlinit 50 ani de preoție.

Doză telegrame. La felicitările obișnuite de anul nou adresate din partea I. Preasfinției Sale mitropolitului Vasile familiei regale și a Prințului moștenitor Carol, au sosit săptămâna trecută următoarele răspunsuri: »Maiestățile Lor Regele și Regina binevoesc a Vă exprima a-dâncile lor mulțumiri pentru omagiul ce depuneți la picioarele tronului în numele DV., al Clerului și poporului bisericii unite cu prilejul noului an. Ministru Mișu«. Ceealaltă telegramă are următorul cuprins: »Altețele Lor Regale Vă roagă a primi, atât DV. cât și Clerul și poporul bisericii ce păstoriți, ce'ea mai vii mulțumiri, asigurându-Vă de neclintita lor iubire. — Din înalt ordin șeful Casei Alteței Sale Prințipele Moștenitor General Condeescu“.

Concurs. P. V. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 15 Februarie, concurs la parohia *Straja* (prot. Sebeș).

Locale. Măine, Dumineca Vameșului și a Fariseului, va predica în catedrală d. *Alexandru Lupeanu*, profesor al liceului de fete.

— Ca aproape pretutindeni în țară *cantitatea enormă de zăpadă* din ultimele zile ale săptămânii trecute a stânjenit și la Blaj circulația zile de rând. Elevii liceelor, cari trebuiau să fie aici pe ziua de Luni, au tot venit până pe la mijlocul săptămânii și tot mai erau încă de cei ce încă n'au putut să străbată. Cei mai bătrâni oameni spun, că nu-și aduc aminte să mai fi avut Blajul vreodată atâta zăpadă.

— Azi s'au încheiat la *Academia de teologie* cursurile primului semestru, urmând ca examenele semestrale să se țină în zilele de 1, 5, 7, și 14 Februarie. Semestrul al doilea se deschide pe ziua de 16 Februarie.

— Sâmbăta trecută s'a ținut în sala mare a otelului „Univers” balul „Reuniunii pompierilor”. S'a petrecut bine până în zori.

Congresul profesorilor secundari. Sub prezidiul dlui I. Clinciu s'a ținut la Cluj în zilele de 16—18 Ianuarie un congres al profesorilor secundari din țara întreagă. S'au adunat la 400 de profesori și în ziua primă a congresului a participat și d. Dr. Anghelescu, ministrul instrucției. Lucrările congresului n'au fost pregătite și aceasta a făcut o penibilă impresie, fiindcă era doar un congres a unor intelectuali, de cei mai de seamă, ai țării și lumea a așteptat ca măcar la o adunare a acestora să nu stăpânească desorientarea și tembelismul cuprins atât de plastic în rușinoasa frază nemțească „walachische Wirtschaft”. Discuțiile pornite cu greu s'au învârtit în jurul următoarelor chestiuni: 1. Liceu unitar sau trifurcat; 2. Chestia coeducației; 3. Recretarea personalului didactic și firește 4. Chestia salarizării. Concluzele luate de congres, în mare parte după gândurile depuse în anteproiectul de lege al ministrului, care totuși nu s'a adus în discuția congresului, vor servi de acum drept proptele ale noului proiect de lege pentru învățământul secundar, asupra căruia ar fi totuși atâtea de spus.

În amintirea părintelui Lucaciu. Asociațiunea noastră din Sibiu a hotărât să scoată o biografie a regretatului păr. Vasile Lucaciu. Cu adunarea datelor necesare a fost însărcinat păr. I. Costin din Baia-mare, o rudenie a răposatului, iar biografia o va scrie păr. Zenovie Păclișanu, membru în comitetul central al Asociației.

Bibliografie.

Au apărut:

Al. Vlahuță, Din goana vieții. Ed. „Cartea Românească”. București 1923. Prețul Lei 25.

Liviu Rebreanu, Pădurea spânzuraților. Roman. Ed. „Cartea Românească”. București 1923. Prețul Lei 35.

Noul roman al acestui talentat și apreciat scriitor din Ardeal cuprinde sbuciumarea tragică a unui ofițer român din armata străină a fostei monarhii austro-ungare, decorat în 4 rânduri pentru vrednicile sale militare, dar care în cele din urmă sfârșește cu moartea prin ștreang pentru intențiunea de-a dezerta la „dușman”, în rândurile armatei române. Preocupările de ordin sufletesc ale autorului, și cu deosebire felul cum știe să exploateze în interesul acțiunii cele două sentimente cardinale ale oricărui suflet omenesc: sentimentul religios și cel național fac, din acest roman un adevărat tratat de psihologie aplicată.

Mihail Eminescu, Opere complete — Geniu pustiu. Roman. Ed. „Cartea Românească”. București 1923. Prețul Lei 18.

A. Cotruș, Sărbătoarea morții (1914/15). Versuri. Ed. „Cartea Rom.” București 1923. Prețul Lei 10.

Este o nouă ediție a versurilor din anii primii a războiului, prin cari d. Cotruș a reușit să-și deschidă un drum în poezia română mai nouă. Autorul este încă foarte tânăr și literatura noastră așteaptă încă mult dela dânsul.

Fridtjof Nansen — Nicolae Pandelea, Spre pol. (Bibl. Minerva” Nr. 32). București 1923. Prețul Lei 6.

Corneliu Moldovan și Mircea Radulescu, Pe aicea nu se trece! Poem eroic în

versuri. Ed. „Cartea Rom.” București 1923. Prețul Lei 4.

V. Miorini, Plan și ghid al orașului București. Ed. „Cartea Rom.” București 1922. Prețul Lei 20.

Un adevărat „Vade mecum” prin capitala țării. Conține 15 planșe, 1 plan de comunicație, indicatorul stradelor etc. Cam scump, dar face.

„Aurora Franciscană”. Curierul Terțiarilor franciscani din România. An. V. Nr. 11—2 (Noemvrie—Dec.). Ingrijită de păr. I. Tălmăcel.

„Comoara satelor”. Revistă lunară de folklor. An. I. Nr. I. Blaj. Pe an 50 Lei.

Cu indemnul păr. mitropolit Vasile, un mănunchiu de profesori ai școlilor noastre din Blaj, în frunte cu directorul German, au pornit această publicație pentru a nu lăsa să se risipească „comoara” neprețuită a satelor noastre, cuprinsă sub numele de folklor. Ea pornește cu cele mai bune nădejdi și cu cele mai curate intenții. Merită deci tot sprijinul oamenilor de bine.

„Viața Românească”, An. XIV. Nr. 12 (Dec.). Iași (str. Alexandri 10—2). Abonamentul 200 Lei pe an.

„Analele statistice și economice”. An. V. Nr. 11—12 (Nov.—Dec.). Revistă lunară. București (Pasagiul Rom. 10).

O foarte bună revistă de studii și informații referitoare la viața economică și financiară a țării.

„L'Europa Orientale”. An. II. Nr. 10—2 (Oct.—Dec.). Roma (via Nazionale 89).

Telefonul „Unirii”.

Dr. F. Lugoș. Vă mulțumim pentru informațiile date și Vă rugăm să ne serviți și pe viitor cu tot ce privește chestiunile de această natură. — Terminându-se în sfârșit „strașnicul” răspuns din gazeta Dv. locală, așteptăm cu interes punerea la punct a atâtor chestiuni abordate de autor, fără prea multă competență, cei drept, dar cari totuși e bine să fie privite în față.

B. Cluj. Da, este adevărat. Alegerea noilor canonici mitropolitani s'a întâmplat încă în 11 Ianuarie c. Până acum nu s'a făcut însă și publicarea acestei alegeri, fiindcă după disciplina vigență sub era habsburgă, care se mai urmează la noi și azi, unul dintre noii aleși trebuie să fie confirmat, după eleptuirea promoțiilor graduale, din partea statului. Vom da deci numele noilor canonici numai după sosirea scrisorilor dela ministerul de culte. Noima și rostul acestor promovări și aprobări nu le înțelegem nici noi. În lipsa unui concordat care singur ar putea da Regelui, respective guvernului său, aceste puteri, credem și noi că nu trebuia admisă nici o ingerință a guvernului în această chestiune. Așesorii conzistoriali ai bisericii ortodoxe ardelenice, socotiți din partea guvernului egali cu canonicii bisericii noastre, și cărora li-s'au creat aceleași salarii, n'au nevoie de nici o „confirmare” din partea statului pentru a fi definitiv constituiți. Salarele lor se asemează dela minister în temeiul unei simple încunoștințări, și astfel paritatea — dacă ne-am pus odată pe temeiul acesta — pretinde, ca nici pentru canonici să nu se ceară decât „luarea la cunoștință”. Urmându-se până acum altă cale, după părerea noastră greșită, lucrurile nu mai pot fi îndreptate decât în cadrele noii noastre autonomii, ori în legătură cu concordatul ce va fi să se încheie.

P. Dej. Pe anul 1922 achitat; 20 Lei au trecut pe 1923. — În chestia cu vlădicia clericilor văduvi respective însurați, dar ale căror soții au făcut votul călugăriei veți primi răspunsul dela redacția careia V'ați adresat. De altfel chestia nu e nouă nici pentru noi, câtă vreme se știe, că întâiul mitropolit al provinciei noastre bisericesti a fost un văduv.

R. Găbud. Am mai anunțat la acest loc, că nu putem trimite chitanțe speciale asupra abonamentelor făcute. Vă rugăm deci și pe Dv. să Vă serviți cu reciproca postală.

R. Sâmpetru. După cum am anunțat în nr. trecut, tragerea a doua a loteriei Asociațiunii se va face numai la sfârșitul lui Martie. Să ne întrebați atunci de nou. — Colecta va fi mulțumitoare.

Dr. P. Beiuș. Dupăcum vedeți s'a publicat. Mai curând n'am putut. Din numărul respectiv am trimis, după dorință, și la Iași.

M. Coseiul de jos. Pe anul 1923 plătit 20 Lei.

P. Popești. Pe 1922 achitat.

Văpsitorie și curățire chimică
Văpsitorie de
VULPI și BLĂNURI
„Kristály”,
CLUJ.

Expediția prin poștă. — Ambalajul gratuit
În Blaj e reprezentat prin comerțiant
Traian Novac.

Lloyd 575—34—50

Stropitoare de vîi și părți con-
struitoare de metoda
„Austriac și Wermoral”.

se găsește la

FRAȚII PAULINI
Fabrică de articole de aramă în ASȘS.

Se prinește: Inzestrarea, aranjarea și re-
pararea fabricelor de spirt și de chimicale

Fabricăm Gazane de fierț rachii

căldări de spălat, văpsit
□ și de tăbăcărie □

În condițiunile cele mai favorabile.

(16) 21—52

ATELIER DE PICTURĂ
BISERICEAȘĂ

VIDOR & MĂGOJAN

DEJ, Strada N. Iorga 24.

Se primesc spre execu-
tare: **picturi de bi-
sericii, iconostase**

: : **prapori.** : :

Se pot comanda răstigniri
artistice, cari se trimit și prin

* * postă. * *

(43) 2—26.

ABONAȚI

„COSINZEANA”

singura revistă românească
de familie, ilustrată bogat
și cu numeroase articole,
poezii, nuvele, schițe, ghi-
citori, etc. (40) 2 3.

ABONAMENTUL 120 LEI PE AN.
ADRESA: CLUJ, PIATA CUZA VODA, 16

Numere de probă gratuit.

Cereți pretutindeni „Unirea”!

TUSA

bronhita, dureri de plămâni, dureri de piept,
otita în stadiul prim, gut-traiul, astma etc. vin-
decă cu succes unul din preparatele următoare:
CEAIUL CARPAȚILOR VOREL, BONBOANE
PECTORALE VOREL în plicuri și cutii, SIROPUL CARPAȚILOR
VOREL, GUDRONUL VOREL.

Veți alege, după plăcere, unul din aceste specialități.
Le găsiți la drog. și farm.

Dep. central: FARMACIA VOREL, Piatra Neamtz.

„Unirea”

nu-i iertat să lipsească de pe
masa nimănu.

**Abonamente se pot face
oricând!**